ספירה ביממא היא[א]. מכאן קשיא לפירוש רש"י דכילד לוגין (פסחים דף פח. ושם) דפריך ולר' יוסי דאמר מקצת היום כולו וזבה שלמתה בשבעה לספירתה מיהו סותמת אם כן זבה גדולה לדיליה היכי משכחת לה ומשני [בראתה כל שני] בין השמשות ולא הוי סוף היום ותחלת האחר בטומאה וקשיא אמאי לא אמר ברוחה בלילות דהא ספירת לילה לאו ספירה היא ומנא לא שכל היום טמא כיון שתחילתו הוי טמא[ב] וי"ל דסבר ר' יוסי דסוף היום מהני לשמור כמו תחלת היום[ג] וה"ג משמע פרק שני דנזיר (דף טז.) בסוגיא דקאמר [לר"י זבה גמורה] היכי משכחת לה אי דחזי בשלגא דיומא אידך פלגא ליהוי לה שימור[ד] ואם תאמר אם כן רבי יוסי דסבר מקצת היום כולו א"כ היה לו להקשות ר' יוסי כותאי אמרה לשמעתיה[ה] כדקפדיך לרב בנדה (דף סט.) וי"ל דכותאי אמרי אפי' מיום ראשון שפסקה בו דסופרתו ליום עכשיו ור' יוסי לא אמר אלא מיום שבעה[ו] (ז): **והא** קי"ל **דעם צאת הכוכבים לילא הוא.** ואם תאמר כיון דקי"ל דבצאת הכוכבים הוי לילא א"כ אמאי פליגי ר' יוסי ור' יהודה בבין השמשות[ח] לימרו בצאת הכוכבים וי"ל דלא בשיעור צאת הכוכבים ב חילוק שיש כוכבים נראין ביום[ז] (ט): **והיה לנו הלילה למשמר.** קשיא דהא אמרינן בברכות (דף כ: ושם) גבי צאת הכוכבים לילה הוא ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר דכתיב והיה לנו הלילה למשמר ואמאי לא הוי ראייה גמורה[ט] כדמפקינן הכא מקרא ויש לומר דהתם בעי לאסוקי דזמן שכיבה דגבי ק"ש הוי צאת הכוכבים ומש"ה קאמרינן התם דאין זו ראייה גמורה דנהי דהוי לילה בלותה שעה מ"מ לא הוי זמן שכיבה לכל אדם: **ולוידוי** יוה"כ **דתניא.** קשיא אמאי איצטריך למימר הא' כיון דתנא כל היום כשר לסמיכה והלא לוידוי אינו אלא בשעת סמיכה וי"ל דאי לאו הא' הוה אמינא דוידוי זה (כוידוי) דשאר סמיכות דאינו כשר כל היום וגרוס נמי לסמיכה אלא תהא כשרה כל היום כשאר סמיכות

משו"ה איצטריך למתני דוידוי:

לקמיצה ולהקטרה דכתיב ביום צוותו. אבל שחיטה[ט] לא מפקינן מהאי קרא דלאו עבודה היא' שהרי כשרה בזר וקרא משמעי בעבודה דכתיב להקריב את קרבניהם[י] וכן תנופה והגשה[יא] (יב) אין נראין כהו כהן במנחה לפני הקמיצה[יב]: **כל** הלילה כשר לקצירת העומר. אומר ר"ת שאם שכח לברך בגלילה לא יברך ביום לכשמגיע בהלא סתמא דמתני'[יג] דהני דאיכא סתמא במנחות (דף עא.) דתני נקלר ביום כשר בדיעבד מ"מ סתמא דהכא עדיפא דהא קתני לה גבי הלכתא פסיקתא דדינא ועוד נראה לפי' לאמן דמכשר קצירת העומר ביום דיעבד מודה הוא גבי ספירה דאין לברך ביום[יד] משום דשנה עליה הכתוב לעכב דכתיב (ויקרא כג) תמימות ואי אתה מוצא תמימות אלא כשאתה מונה בלילה[טו] וכן כתוב בהלכות עצרת ובה"ג כתב דהיכא דאינשי לברך בגלילה יכולה אבל אם שכח בלילה ויום לא יכולה לברך בדעבד ובעבד ביומו (כ) אלא בדעבד תמימות וליכא[כא] ואחר שביכר על הספירה אומר י"ל שיבנה וכו' מה שאין כן בתקיעת שופר ולולב והייטו טעמא לפי שאין (כב) אלא הזכרה עתה לבנין ביהמ"ק אבל בשופר ולולב יש עשיה:

ספירה ביממא היא: וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר: מנהני מילי אמר רבא דאמר קרא [1]ויקרא אלהים לאור יום [2]למאיר ובא קראו יום אלא מעתה ולחשך קרא לילה [למחשיך ובא קרא לילה] הא קי"ל דעד צאת הכוכבים לאו לילה הוא אלא אמר רבי זירא מהכא [3]ואנחנו עושים במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים ואומר [23](והיה) לנו הלילה [ד](למשמר) מאי ואומר וכ"ת משעלה עמוד השחר לאו יממא ומכי ערבא שמשא ליליא ואינהו מקדמי ומחשכי ת"ש [ה]והיה) לנו הלילה משמר והיום מלאכה: **מתני'** [א]כל היום כשר לקריאת המגילה [ב]ולקריאת ההלל [ג]ולתקיעת שופר [ד]ולנטילת לולב [ה]ולתפלת המוספין [ו]ולמוספין [ז]ולוידוי הפרים [ח]ולוידוי מעשר [ט]ולוידוי יוהכ"פ [י]לסמיכה לשחיטה לתנופה להגשה לקמיצה ולהקטרה למליקה ולקבלה [יא]ולהזיה [יב]ולהשקיית סוטה [יג]ולעריפת העגלה [יד]ולטהרת המצורע [טו]כל הלילה כשר [טז]לקצירת העומר [יז]ולהקטר חלבים ואברים [יח]זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה: **גמ'** מנלן דאמר קרא [1]והימים האלה נזכרים ונעשים לקריאת ההלל דכתיב [2]ממזרח שמש עד מבואו [3](רבי יוסי) אומר [4]זה היום עשה ה' ולנטילת לולב דכתיב [5]ולקחתם לכם ביום הראשון ולתקיעת שופר דכתיב [6]יום תרועה יהיה לכם ולמוספין דכתיב [7]דבר יום ביומו ולתפלת המוספין כמוספין שויוה רבנן ולוידוי פרים דיליף כפרה כפרה מיום הכפורים דתניא [8]גבי יוה"כ [9]וכפר בעדו ובעד ביתו [10]בכפרת דברים הכתוב מדבר וכפרה ביממא הוא דכתיב [11]ביום הזה יכפר עליכם: ולוידוי מעשר וכו': דכתיב [12]ואמרת לפני ה' אלהיך בערתי הקדש מן הבית וסמיך ליה [13]היום הזה ה' אלהיך מצוך: לסמיכה ולשחיטה: [14]דכתיב וסמך ושחט וכתיב בה בשחיטה [15]ביום זבחכם ולתנופה דכתיב [16]ביום הניפכם את העומר ולהגשה דאיתקש לתנופה דכתיב [17]ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות והניף והקריב ולמליקה ולקמיצה ולהקטרה ולהזיה דכתיב [18]ביום צוותו את בני ישראל ולהשקיית סוטה [יט]אתיא תורה תורה כתיב הכא [19]ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת וכתיב התם [20]על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט מה

[ו] **קמ"ל.** כיון דהא' אחד משום ספירה היא מדוגמת ספירת ז'. כל ספירה דיממא היא דכתיב וספרה לה שבעת ימים (ויקרא טו): **מקדימין.** מקדימין: **מחפני.** מעריבין: **מ"ש** [מ]**והיה לנו הלילה למשמר והיום למלאכה.** ש"מ כל זמן שעסוקים במלאכה קרי יום ולא קדמותא ומסכותא: **מתני' כל היום כשר.** ופע"ג דקיימא לן [ב] זריזין מקדימין למצות דכתיב ושכם אברהם בבקר (בראשית כב) אפילו הכי כשר כל היום: **לוידוי פרים.** פר העלם דבר של צבור ופר כהן משיח שמתודין עליו חטא שהביאוהו עליו כדאמרינן במסכת יומא (דף לו:) והתודה על חטאת עון חטאת כתיב הכא וכפר עליו הכהן (ויקרא ד) וכתיב התם ביום הכפורים יעמד חי לפני ה' לכפר עליו וגו' (ויקרא טז) מה להלן בפרת דברים וביום כדיליף לקמן אף כאן בפרת דברים וביום: **למעיקה.** של עוף: **וקבלה.** לקבלה הדם: **להזיה.** לזריקת הדם והזייתן פריס הנשרפין וחטאות הפנימיות שהיו זריקה שלהן: **גמ' בפרת דבריס.** וידוי. במס' יומא (דף לו:) מפיים לה אתה אומר בבפרת דבריס או אינו אלא בבפרת דמיס הרי הוא אומר ושחט את פר החטאת אשר לו[ב] למדנו שעדיין לא נשחט הפר: **כי ביום הזה יכפר עליכם.** אלמא כפרתו ביום: **והניף והקריב.** והקרבה היא הגשה דאי אפשר לומר הך הקרבה היא הקטרת הקומץ דהא כתיב בתריה וקמץ והקטיר ומה היא הגשה מגיש את המנחה ומניעה בקנו מערבית דרומית של מזבח כנגד חודה של קרן ואמ"כ קומץ ומקריב ליף לה במסכת סוטה (דף יד:) ובמנחות (דף יט:): **לקמיצה ולהקטרה.** בהקטרת קומץ קאמר שהיא במנחה כנגד זריקת דם בזבחים ואינה כשרה אלא ביום אבל הקטר חלבים ואברים תנן במתני' דכשרים כל הלילה: **ביום לווטו.** להקריב את קרבניהם וכל הני הקרבה היא הקרבן ניתנו לאילו הקטרת קומץ הקרבה [ג] היא וקמיצה איתקש להקטרה דכתיב וקמץ והקטיר. מליקת עוף מליקתו וזריקתו כאתה והזייתו היא הקרבתו. קבלת דם הקרבה קרי לה דאמר מר (חגיגה דף יא.) והקריבו זו קבלת הדם. מ"ר להקריב כל צורכי הקרבה קמיצה ומליקה וקבלה הן אבל הגשה ותנופה אינן מעכבין:

משפט

[ג] **כרכות כ:** פסחים כ., [ד] [כרכות כסן], [ה] [ל"ל והיון], [ו] [ל"ל משמר והיום מלאכה], [ז] [ל"ל והיון], [ח] [סוקה כח.], [ט] מנחות [י], [יא] [כא דלא תנא ממי להרמה עי' תוס' יומא כ: תוס' ד"ה אלא ותוספות זבחים פו: ד"ה אלא], [יב] [ל"ל רב יוסף], [יג] יומא לו:, [יד] [סוטה יז: ע"ש בתוספות ד"ה מה משפט וכו' שדמו פרש"י ומפרשים בתוס' אחר], [טו] [שיך לע"ל], [טז] [ל"ל והיו כו' משמר והיום מלאכה], [יז] [בפסחים ד.], [יח] [ויקרא כח], [יט] [וע"ע תוספות פסחים פח. ד"ה לו אי ממי וכו'], [כ] [שבת לד:], [כא] [וע"ע תוספות פסחים ב. ד"ה והא], [כב] [ל"ל אינו דוידוי], [כג] [עיין תוספות מנחות ט. ד"ה מקמ"ל], [כד] [שיך למתני'], [כה] [עי' תוספות מנחות סו. סד"ה זכר למקדש],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ביום ומו וכו' הקרבה משמע דקמ"ל: (ב) תוס' ד"ה כל הלילה וכו' לפי שאין עתה אלא הזכרה לבנין:

מוסף רש"י

למאיר ובא קראו יום. משמע שמתחיל להאיר (פסחים ב.). ואינהו מקדמי. משכימים קודם היום, דאמרינ יום לא הוי עד הנץ החמה והם מקדימין מעלות השחר, דהוי כמו מהלך ה' מילין (ברכות ב: ע"פ פסחים צג.). ומחשכי. ומעיין מלאכה בלילה משקיעת החמה עד אלת הכוכבים (ברכות שם). ת"ש והיו לנו הלילה משמר והיום מלאכה. מדקאמר והיום מלאכה אלמא האי דעבר מעלות השחר עד אלת הכוכבים יממא הוא (שם). ולמוספין. ונלגל איקדמו מוספין לתמיד של בין הערבים, דאמר מר עליה הנלם כל הקרבנות כולם (תמורה יד.). ולהקטר חלבים ואברים. מה שמעבבל מן המזבח מחזיר כל הלילה (מנחות עב.). דבר שמצותו ביום. כגון שחיטה וזריקת דמים דכתיב ביום צוותו את בני ישראל וגו' (שם). יום תרועה יהיה לכם. יום ולא לילה (ר"ה כח. ועי"ש לד.).

רבינו חננאל

וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר. שנאמר ואנחנו עושים במלאכה [ו]חצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים, שמע מינה מעלות השחר ועד צאת הכוכבים יום הוא, שנאמר והיום למלאכה, כלומר לא היו עושים מלאכה אלא

מסורת הש"ס

ביום. [מתני'] כל היום כשר לקריאת המגילה כו'. ירושלמי לקריאת המגילה, [שנא'] ביום אשר שברו אויבי היהודים וגו' לקריאת ההלל, שנאמר זה היום עשה ה'. לתקיעת שופר, שנאמר יום תרועה יהיה לכם. למוספין שנא' ביום צוותו את בני ישראל, ואיתקש תפלת המוספין לנטילת לולב, שנאמר ולקחתם לכם ביום הראשון וגו'. פי' לוידוי הפרים ולוידוי המעשר ולוידוי יום הכיפורים, לסמיכה, לשחיטה ולתנופה ולכפרה ולהגשה, לקמיצה ולהקטרה, למליקה ולקבלה, ולהזאה,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מוסף תוס'

א. משמע דספירה אינה בלילה ותנן נמי בפ' בתרא דנדה (עב.) ומודים ברואה תוך י"א יום וטבלה לערב ושמשה שהן מטמאין משכב ומושב וחייבין בקרבן, וטבלה לערב בלילה משמע ואע"ג דלא ראתה בלילה חייבין בקרבן דאלמא ספירה מקצת היום ולא אינה בלילה. רשב"ם. ב. ורש"י ז"ל נשמר שם מקושיא זו ופי' דלמ"ד מקצת היום כולו תחילת הלילה עולה לה לספירתה, ודבר תימה הוא ומנא לה דמ"ד מקצת היום כולו אית ליה הכין טפי מינן דהא לאו בהא תליא ומנא להו דר' יוסי לית ליה כמשנה דהכא וכמשנה דנדה. רשב"ם. ג. דלר' יוסי דאית ליה מקצת היום ככולו לגמרי ואפ' ראתה מכאן ואילך אינה טותרת א"כ לדידיה אפ' ראתה בתחלת היום ופסקה בו סוף היום נמי דעלה לה שימור ותטבול בלילה. רשב"ם. ד. ומשום הכין לא משכחת לה לזבה גדולה אלא בשופעת א"נ ברואה בה"ש דלא הוה לה שבות לספור בו ביום. רשב"ם. וליכא למימר שיעלה לה אמצע היום שימור, דלא אמר מקצת היום כולו אלא או תחלתו או סופו לא אמצע לא. פסחים פח. תוד"ס ח"ג. ה. דאמרי יש שפוסקת בו סופרתו למנין שבעה.

ז. דלא אמר סוף היום ככולו בתחלת חשבון אלא דוקא בסוף חשבון כי הכא כגון בב בשביעי אי שומרת יום כנגד יום שאין לה למנות יותר. פסחים פח. תוד"ס ח"ג. ז. דאמרינן לקמן (שבת לה:) לא גדולים הנראים ביום ולא קטנים כו' אלא ביונים, והשתא פליגי דלר' יהודה מספקא ליה בכל כוכבים הנראים משקיעת החמה עד שהכסיף העליון אם הם ביונים אם לאו. שבת לה. תוד"ס מרי. ח. דמצאת הכוכבים עד עמוד השחר הוי לילה לענין כל דבר שמצותו בלילה. תוס' הרא"ש ברכות ב: ט. הא דאיצטריך קרא מיוחד לשחיטה. רשב"ם. י. דמקבלה ואילך מצות כהונה. רשב"ם. יא. [ד]צריך בהו קרא. רשב"ם. יב. לפי שהם עבודות יתרות במנחה לפני הקמיצה. רשב"ם. יג. דקתני לילה דומיא דיום מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום לא. מנחות סו. תוד"ס ח"ג. יד. דהא מכשר קצירה בי' ימים קודם לכן ולא משמע לן דמכשר הכי בספירה. רשב"ם. טו. דעל כל הימים כתב תמימות. ספר המכריע פי' כ"ע. וכיון שכן מנא דיתי שאם לא ספר בלילה שיספור ביום. רשב"ם.

משפט ביום. דכתיב והיה ביום הנמילו את בניו (דברים כא) אורעה כל הפרשה כולה להיות דין בסמ׳ סנהדרין בפ׳ אחד דיני ממונות (דף לד.): [3] **נעהרם מלורע.** בגפריס ועץ אחז וחוזב ושני תולעת: **דאמר מר קנירה וספירה בגילה.** ויליף לה בסמ׳ מנחות[1] מקראי: **כל הגילה עד הבוקר.** על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר: **ורי׳ יוסי.** דאמר במסכת מנחות אפילו סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה בזכיר וסידר את הנשנה ערבית אף זו היתה תמיד ומהו תמיד שלא ילין שולחן בלא לחם אבל לרבנן טופחו של זה מסדר בגד טופחו של מסלק:

הדרן עלך הקורא למפרע

הקורא. עומד ויושב. אם רצה עומד אם רצה יושב: **קרוזוז שנים.** יחד יצאו ולא אמרינן אין שני קולות נשמעין כאחד: **לא יכרך.** אין צריך לברך: **בשני ובחמישי בשבת ובשבת במנחה.** עודף תיקן שיהו קורין בשני וחמישי בשבת קמא בפרק מרובה (דף פב.) והכא אשמעינן דשלשה הן כהן ולוי וישראל: **ואין מוסיפין עליהן.** שלא יקשה לגדול מפני שהן ימי מלאכה ושבת במנחה שמוך לחשיכה הוא שהרי כל היום היו רוגלין לדרוש: **ואין מפטירין.** משום דאי טעמא גוריה: **הפותח והחותם.** בגמ׳ מפרש: **ואין מוסיפין עליהן.** בראשי חדשים וחול המועד נמי אינא ביטול מלאכה דמלאכת דבר האבד מותרת: **גמ׳ מה שאין כן בקורא.** שאין קורין במורה בצבור מיושב: **לביזול.** נאמר בהקב״ה בנחלש ביזול להאמר בו כן: **שלא ישב על גבי המטה.** שלא לו שיהיה על גבי קרקע: **ולומד.** מפי הגבורה: **יושב ושונה.** שיש לבדו מה שלמד: **רלוה.** דפריס רכיס ונוחים שאדם מהיר לשמען: ובגבד

מה משפט ביום אף כאן ביום: ולעריפת העגלה: אמרי דבי רבי ינאי [3]בפרה כתיב בה בקדשים: ולטהרת מצורע: דכתיב [2]זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו: כל הלילה כשר לקצירת העומר וכו׳: דאמר מר [3]קצירה [4]וספירה בלילה והבאה ביום: ולהקטר חלבים ואברים: דכתיב [3]כל הלילה עד הבוקר: זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום: זה הכלל לאתויי מאי לאתויי סידור בזיכין וסלוק בזיכין וכר׳ יוסי דתניא [7]רבי יוסי אומר סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית אין בכך כלום ומה אני מקיים [5][6](לפני ה׳ תמיד) שלא [6]יהא שולחן בלא לחם: דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה: לאתויי מאי [2]לאתויי אכילת פסחים ודלא כר׳ אלעזר בן עזריה דתניא [7][5]ואכלו את הבשר בלילה הזה א״ר אלעזר בן עזריה נאמר כאן בלילה הזה ונאמר להלן [6]ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות אף כאן עד חצות:

הדרן עלך הקורא למפרע

הקורא [1]את המגילה עומד ויושב קראה אחד קראוה שנים יצאו מקום שנהגו לברך יברך ושלא לברך לא יברך [2]בשני וחמישי בשבת במנחה קורין שלשה אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן ואין מפטירין בנביא הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה [3]בראשי חדשים [4]ובחולו של מועד קורין ארבעה אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן ואין מפטירין בנביא הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה זה הכלל כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קורין ארבעה [5]ביום טוב חמשה [6]ביוה״כ ושבת [7]בשבת שבעה אין פוחתין מהן [8]אבל מוסיפין עליהן [9]ומפטירין בנביא הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה: **גמ׳** תנא [1]מה שאין כן בתורה מנהני מילי אמר רבי אבהו דאמר קרא [2]ואתה פה עמד עמדי ואמר רבי אבהו [3]אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול אף הקב״ה בעמידה וא״ר אבהו [4]מנין לרב שלא ישב על גבי מטה וישנה לתלמידו על גבי קרקע שנאמר ואתה פה עמד עמדי ת״ר [5]מימות משה ועד רבן גמליאל לא היו למדין תורה אלא מעומד משמת רבן גמליאל ירד חולי לעולם והיו למדין תורה מיושב והיינו דתנן [6]משמת רבן גמליאל [7] בטל כבוד תורה כתוב אחד אומר [8]ואשב בהר וכתוב אחד אומר [9]ואנכי עמדתי בהר אמר רב עומד ולומד יושב ושונה ר׳ חנינא אמר לא עומד ולא יושב אלא שוחה רבי יוחנן אמר אין ישיבה אלא לשון עכבה שנאמר [10]ותשבו בקדש ימים רבים רבא אמר רכות מעומד וקשות מיושב: קראה אחד קראוה שנים יצאו וכו׳:

תנא

ולהקטר חלבים [3] כל הלילה עד הבוקר. והיינו דוקא שנתעכלו האברים קודם חצות שנשלטה בהן האור אבל אם לא נתעכלו בהן אין [4] נמשכין אחר חצות כדאמר ר׳ יוחנן סוף פ״ק דקדושין (דף כ.): **לאתויי אכילת פסחים ודלא כרבי אלעזר ב״ע.** מ״מ נראה דהלכה כר׳ אלעזר דהא איכא קמתא בערבי פסחים (פסחים קכ: ושם) דקאי כוותיה דתנן הפסח אחר חצות מטמא את הידים וכן מצינה בשיחוו מקומן (זבחים דף נו:) ומסתמא בסוף פ״ק דברכות (דף ט.) גבי מעשה ובאו בניו של רבן גמליאל מבית המשתה וכו׳ אמר להם כל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר ואילו אכילת פסחים לא קתני ומוקי לה כראב״ע דאמר עד חצות[8] וא״כ צריך למהר לאכול מצה בגילוי פסחים קודם חצות[9] ואפילו מצה של אפיקומן שהרי מיזב מצה בזמן הזה הוה דאורייתא [10] אבל בהגיע של אחר אפיקומן אין להחמיר כל כך שהרי מדרבנן הוא:

הדרן עלך הקורא למפרע

הקורא. ואין מפטירין בנביא. קשיא לר״ת דהא בפרק במה מדליקין (שבת דף כד. ושם) אמר רב אחדבוי [1] שאלמלא שבת אין נביא בתנאה ביום טוב שאל להיות בשבת [2] וצריך לומר דהאי דקאמר התם דמפטיר בנביא בתנאה בשבת כשאל ביו״ט ולא דוקא נביא רוצה לומר בכתובים כדאמרינן פרק כל כתבי (שם קטז:) בנהרדעא פסקי סדרא בכתובים בתנאה בשבתא ופסקי היינו הפטרה ומקומות יש שנוהגין לעשות כן [3] והטעם שמפטיר בתנאה בתעניה ולא בשחרית משום דכתיב בה שמרו משפט ועשו צדקה (ישעיה נו) ומגרא דתעניתא לדקתא [4] לעת ערב ומש״ה נכון לאומרו בערב אחר שעשו צדקה:

הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה [5]. קשיא אמאי תנא הך מילתא הכא ג׳ פעמים [1] דהא בחד זימנא סגיא וי״ל דהוה סלקא דעתך דכל דטפי מילתא מחבריה מצרך לפניה ולאחריה [2] מש״ה אצטריך למתני בכולהו:

אלמלא מקרא כתוב. קשיא שיש אלמלא שרוצה לומר אילו לא כגון הכא וכגון אלמלא אגרות הראשונות (לעיל דף יב:) וכן הרבה ויש אלמלא שרוצה לומר אילו היה אלמלא נגדוה לאנגיה מישאל ועזריה (כתובות דף נג:) וכן אלמלא לוי אתה וכו׳ (לקמן דף כד:) ומאי שנא ואומר ר״ת דהיכא שיש אל״ף בסוף אלמלא רוצה לומר אילו לא והיכא דכתי׳ אלמלי ביו״ד רוצה לומר אילו היה:

תנא

מסורת הש״ס

א) [ר״ה כה: סנהדרין יא:], ב) [קידושין נז. ע״ז כט: זבחים ע: חולין יא.], ג) מנחות סו., ד) שם נט: [תוספ׳ מנחות פי״ח], ה) [ל״ל לפני תמיד (שמות כה) וכן איתא במנחות במשנה ובברייתא נט: וכן איתא בתוספתא], ו) [הגר׳ במנחות נט: שלא ילין], ז) ברכות ט. פסחים קכ: זבחים נו: מכילתא דר״י פרשה כא], ח) טוטפת מט., ט) [שייך למשנה לעיל כ:], י) [דף סו.], כ) [ע״ז], ל) [ל״ל נקטרין יעב״ן], מ) [עי׳ תוספות זבחים נו: ד״ה ואיכעי׳ אימא], נ) [ברכות ו: וע״ע סנהדרין לה.],

גליון הש״ם

גמ׳ אלמלא מקרא כתוב. ר״ה דף יז ע״ב קוטב דף יג ע״ב:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ משמת רבן גמליאל וההקטר חלבים דכתיב כל וכו׳ אבל אם לא שלטה בהן האור אין נמשכין: (ב) שם ד״ה הקורא וכו׳ אמר רב אחדבוי ביו״ט שחל להיות בשבת שאלמלא שבת אין נביא בתנאה ולריך לומר כו׳ בתנאה בשבת אלא דוקא נביא כל״ל ותיבות כשאל ביו״ט נמחק:

מוסף רש״י

כפרה כתיב בה. כפר לעמך ישראל (קדושין נז. ע״ז כט: חולין יא.). **קצירה וספירה בלילה.** דקלירה לא סני דלא לחוי בגילה דתמיעות בעינן, וקלירה לא סני דלא לחוי קודם ספירה דכתיב (דברים טז) מהחל חרמש וגו׳, **והבאה ביום.** דכתיב (ויקרא כג) מיום הביאכם, וספירה מקמי הבאה דביום, דהא מיום הביאכם כתיב ולא מעת הביאכם וסיון דחשבה מנערב יום הביאכם הוא (מנחות סז.). **סילק את הישנה.** מערכות שעמדו שם בשבת זו (מנחות צט:). **הדרן עלך הקורא למפרע לא היו למדין תורה אלא מעומד.** שעד שמת הוא היה בריחות בעולם (סוטה מט.).

רבינו חננאל

להשקאת סוטה, לעריפת העגלה, לטהר את המצורע. אלו כולן כשרים כל היום. כל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטיר חלבין ואיברין. **זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום** לאיתויי סידור בזיכין וכר׳ יוסי, דתניא ר׳ יוסי אומר אפילו סילק לחם הפנים הישנה שחרית וסידר החדשה ערבית אין בכך כלום, ומה אני מקיים לחם הפנים לפני תמיד, שלא ילין שולחן בלא לחם. כל דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה. לאתויי אכילת פסחים ודלא כר׳ אלעזר בן עזריה דתנו דתנו עד חצות. **ירושלמי** דבר שדרוחה את השבת ביום מהו שידחו מכשיריו בלילה, והתנינן העמידו עושה חביתין לעשות חביתין, תיפתר בחול. תני ר׳ אחא זה סדר התמיד לעבודת בית אלהינו, בין בחול בין בשבת.

הדרן עלך הקורא את המגילה פרק שלישי הקורא את המגילה עומד ויושב יצא. תנא מה שאין כן בתורה, שנאמר ואתה פה עמוד עמדי. **אמר רב** מנין לרב שלא ישב על גבי מיטה ותלמידו על גבי קרקע וישנה, שנאמר ואתה פה עמוד [עמדי], כלומר התלמיד כמו הרב. ת״ר מימות [משה] ועד רבן גמליאל היו למדין תורה מעומד, משמת רבן גמליאל ירד חולי לעולם והתחילו לישב ולשנות. והיינו דתנן במסכת סוטה משמת רבן גמליאל בטל כבוד תורה. **כתוב** אחד אומר ואשב בהר ואנכי עמדתי בהר. ואסיקנא רכות מעומד וקשות מיושב. **מתני׳** קראו[ה] אחד את המגילה או קראוה שנים ביחד יצאו.

עין משפט נר מצוה

נז א מיי׳ פ״ז מהלכות ממרדין הלכה ו [כסנ] סמג עשין ל טוש״ע ח״מ סימן תפט סעיף ג:
נח ב מיי׳ פ״ט מהל׳ קרבן פסח הלכה טו סמג עשין רכו:
א ג מיי׳ פ״ב מהלכות מגילה הלכה ז סמג עשין מד״ס ד טוש״ע ח״מ סי׳ תכ״ז סעיף ג [כנ]:
ב ד מיי׳ פי״ב מהלכות תפלה הלכה טז טור ש״ע ח״מ סי׳ קלה סעיף ג:
ג ה מיי׳ שם טוש״ע ח״מ סימן תכג סעיף ג:
ד ו מיי׳ שם טוש״ע ח״מ סי׳ תרסג סעיף ג:
ה ז מיי׳ שם טוש״ע ח״מ סי׳ תמח סעיף ג וסי׳ תלד סעיף ג:
ו ח מיי׳ שם טוש״ע ח״מ סימן תרכא סעיף ג:
ז ט י מיי׳ שם טוש״ע ח״מ סי׳ רפב סעיף ג:
ח כ מיי׳ שם הלכה ב
ט ל מיי׳ שם הלכה יא טוש״ע ח״מ סי׳ קמא סעיף ג:
י מ מיי׳ פ״ד מהלכות ת״ת הלכה ב טוש״ע יו״ד סי׳ רמו סעיף ט:
יא נ מיי׳ שם:

תורה אור השלם

1. כִּפֶּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ יְיָ וְאַל תִּתֵּן דָּם נְקִי בְּקֶרֶב עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִכַּפֶּר לָהֶם הַדָּם: דברים כא ח
2. זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן: ויקרא יד ב
3. צוּ אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָהּ עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ויקרא ו ב
4. וְנָתַתָּ עַל הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד: שמות כה ל
5. וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמַצּוֹת עַל מְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ: שמות יב ח
6. וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהִכֵּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְיָ: שמות יב יב
7. וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ אֶת כָּל הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְהַמִّשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תְּלַמְּדֵם וְעָשׂוּ בָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִכִי נֹתֵן לָהֶם לְרִשְׁתָּהּ: דברים ה כז
8. בְּעֲלֹתִי הָהָרָה לָקַחַת לוחת הָאֶבְנֵי לוחת הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת יְיָ עִמָּכֶם וָאֵשֵׁב בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי: דברים ט ט
9. וְאָנֹכִי עָמַדְתִּי בָהָר כַּיָּמִים הָרִאשֹׁנִים אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיִּשְׁמַע יְיָ אֵלַי גַּם בַּפַּעַם הַהִוא לֹא אָבָה יְיָ הַשְׁחִיתֶךָ: דברים י י
10. וַתֵּשְׁבוּ בְקָדֵשׁ יָמִים רַבִּים כַּיָּמִים אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם: דברים א מו

מוסף תוס׳

א. ואי״ת היכי מצי למימר ר׳ אלעזר בן עזריה עד חצות והכתיב לא תותירו ממנו עד בקר (שמות יב) דמשמע עד בקר מיהא מצי לאכלו, וי״ל דמצי למימר דה״ק לא תעשו דבר שיבא לידי נותר עד הבקר, שאם לא יהא נאכל עד חצות לא תוכל לאוכלו ולא לשורפו בלילה כדקא אמרינן ביום אתה שורפו ואי אתה שורפו בלילה וא״כ ישאר עד הבקר. ברכות ט. תוי״ט ר׳ אלעזר. ב. וכדאמרינן בפרק ערבי פסחים (קכ:) אכל מצה לאחר חצות לראב״ע לא יצא ידי חובתו. רשב״ם ברכות ט. דהא איתקשא לפסח וכו׳ אבל אי קיי״ל כר״ע ור׳ יהושע דהפסח מדאורייתא נאכל עד הבקר ומדרבנן הוא דאינו נאכל אלא עד חצות אינו יודע מה הדין דשמא גבי מצה לא אחמוה כולי האי. אור זרוע הל׳ פסחים סי׳ רל״ח. ג. אלמא בשבת אפי׳ במנחה מפטירין בנביא. רשב״ם. ד. ובמגילה איירי בנביא ממש. שבת מד. תוי״ט שאלמא. ה. דכולה קריאה חדא מצוה היא שנעשית ע״י רבים ובחדא ברכה סגיא לכלהו וכן כל כיוצא בזה כגון הקיעות של ר״ה. ריטב״א. ו. דמהדר ותני הכי במתני׳ גבי ראש חודש ומועד והדר תני גבי שבת ויו״ט ויוה״כ. רשב״ם. ז. דשמא מפני טורח הקילו חכמים בחול אבל בראשי חדשים או בימים טובים נהדר המצוה בכל ענין. ר״י מלוגל.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

תנא מה שאין כן בתורה. פירוש שאין קורא אלא אחד מכאן קשיא למה שפירש רבינו משולם בפרק קמא דבבא בתרא (דף טו. וסס) ובהקומץ רבה (מגמות דף ל: וסס) דשמורה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן פירוש יחיד קורא אותן שלא יקרא שליח לצבור עמו בפרשת ויעל משה כשמומנין את הטוהר וקשיא שהרי בימיהם לא היה שליח לצבור קורא עמהם כדאמר הכא[א] ועכשיו נמי לא התקינו אלא שלא לגייס מי שאין יודע לקרות[ב] לכך נראה כמו שפירש רש"י בהקומץ יחיד קורא אותן לבדו ולא יהיו שנים מפסיקין וקוראין באותן שמונה פסוקים[ג] שמתחילין מועיל לפי שהוא תחילת הפרשה[ד] ב): **ובמגילה אפילו עשרה קורין** (ה) **ועשרה מתרגמין.** רש"י מוחק מתרגמין לפי שאין מתרגמין תרגום בכתובים[ו] ובמנס מתקו דוחלי יש תרגום אבל לא עשאו יהומתן אלא מימי התנאים עשה[ז] ה):

כנגד תורה נביאים וכתובים.

קשה דהא לקמן (דף כג.) אמר כנגד (ו) שומרי הסף וי"ל דהתם לא הוי עיקר התקנה דהא לא תקנו אדעבה כנגד הא שאשה שומרי הסף וקריס אחד ואיתא בירושלמי איכא קריס אחד שיוסב[ח] ומתרץ הכלכות ומעמידן על עקרן ואפ"ה לא תקנו כנגדו ש"מ דעיקר התקנה לא היתה אלא כנגד תורה ונביאים וכתובים: **אין** פוחתין מעשרה פסוקים בבהכ"נ.

וא"ת והכי פרשת עמלק דליכא אלא תשעה פסוקים י"ל דשאני פרשת עמלק דסידרא דיומא הוא ומפסיק עניינא ביה[ט] ומש"ה אין לחוש דהכי נמי אמרינן לקמן (דף כג.) דאין מפסיקין פחות מכ"א פסוקים והיכא דסליק עניינא קורין שפיר בפחות[י] אין פוחתין מי' פסוקין בבית הכנסת וידבר עולה מן המנין הני עשרה כנגד מי א"ר יהושע בן לוי[יא] כנגד עשרה בטלנין שבבית הכנסת רב יוסף אמר[יב] כנגד עשרת הדברות שנאמרו למשה בסיני[יג] (רבי לוי אמר כנגד עשרה הילולין שאמר דוד בספר תהלים)[יד] ורבי יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם הי נינהו ויאמר דבראשית הני תשעה הוו בראשית נמי מאמר הוא דכתיב[טו] בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם אמר רבא[טז] ראשון שקרא ד' משובה שני שקרא ד' משובה שלישי שקרא ד' משובה ראשון שקרא ד' משובה דתנן[יז] בשלש קופות של שלש[יח] סאין שבהן תורמין את הלשכה והיה כתוב עליהן אב"ג[יט] לידע איזו מהן נתרמה ראשון להקריב ממנה ראשון שמצוה בראשון אמצעי שקרא ארבעה משובה דתניא[כ] אל מול פני המנורה יאירו[כא] מלמד שמצדד פניהם כלפי נר מערבי ונר מערבי כלפי שכינה ואמר[כב] רבי יוחנן מכאן שאמצעי משובה ואחרון שקרא ארבעה משובה משום[כג] מעלין בקדש ולא מורידין רב פפא איקלע לבי כנישתא דאבי גובר וקרא ראשון ארבעה ושבחיה רב פפא: אין פוחתין מהן ואין מוסיפין: תנא הפותח מברך לפניה והחותם מברך לאחריה[כד] והאידנא דכולהו מברכי לפניה ולאחריה היינו טעמא דתקינו רבנן גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין: בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה וכו': בעא מיניה עולא בר רב מרבא פרשת ראש חודש כיצד קורין אותה[כה] צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי דהויין תמניא פסוקין היכי נעביד ניקרי תרי תלתא תלתא פסוקין פשו להו תרי[כו] ואין משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקין ניקרי ארבעה ארבעה פשו להו שבעה וביום השבת הויין תרי ובראשי חדשיכם הויין חמשה היכי נעביד ניקרי תרי מהא וחד מהנך אין

תנא[א] מה שאין כן בתורה[ב] בתורה אחד קורא ואחד מתרגם ובלבד שלא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין[ג] ובנביא אחד קורא ושנים מתרגמין ובלבד שלא יהו שנים קורין ושנים מתרגמין[ד] ובהלל[ה] ובמגילה אפילו עשרה קורין[ו] (ז) ועשרה מתרגמין מאי טעמא כיון דחביבה יהבי דעתייהו ושמעי: [ח]מקום שנהגו לברך יברך: אמר אביי[ט] לא שנו אלא לאחריה אבל לפניה מצוה לברך דאמר רב יהודה אמר שמואל[י] [יא]כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא[יב] ויריץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את הכושי אביי אמר מהכא[יג] והוא עבר לפניהם ואיבעית אימא מהכא[יד] ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם[טו] לפניה מאי מברך רב ששת מקטרזיא איקלע לקמיה דרב אשי ובריך מנ"ח לאחריה מאי מברך[טז] ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם[יז] (האל) הרב את ריבנו והדן את דיננו והנוקם את נקמתנו והנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צריהם רבא אמר האל המושיע אמר רב פפא[יח] הלכך נימרינהו לתרוייהו ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צריהם האל המושיע: בשני ובחמישי בשבת במנחה קורין שלשה וכו': הני שלשה כנגד מי[יט] אמר רב אסי כנגד תורה נביאים וכתובים רבא אמר כנגד כהנים לוים וישראלים אלא הא דתני רב שימי[כ] אין מפסיקין לא מן הכהנים ולא מן הלוים ולא מן הלוים לא מן הכהנים אלא מן הישראלים ולא מן הישראלים לא מן הכהנים ולא מן הלוים אלא מן הכהנים לא מן הלוים ולא מן הישראלים אלא מן הלוים לא מן הכהנים ולא מן הישראלים אל

ליקרי. שלישי תרי מהא שני מקראות דפרשת ויניס השבת ותלתא קראי מבראשי חדשיכם פשו להו תרי וכו': **ביום הראשון.** גבי מעמדות תנן ליה במסכת תענית ביום הראשון השני חוזר ומתחיל פסוק שגמר בו שלפניו: **פוסק.** הראשון קורא מלי הפסוק השלישי ופוסקו: **גזירה משום הנכנסין.** שישמעו השני מתחיל פסוק זה וימרו לא קרא ראשון אלא שנים. וכן היולאין שישמעו את הראשון קורא שלשה ויצאו אחיו מבית הכנסת וימרו לא יקרא השני אלא שנים: הכי גרסינן **קרא ראשון שלשה השני קורא שנים מפרשה זו כו': למ"ד דולג נדלוג.** למאן דאמר [ח] פוסק ליכא למיפרך דהא קרא ראשון שלשה קתני דאי אפשר עוד לחזור: **שאני הפס דאפשר בהכי.** לקרות מפרשה זו לאחריה דהך מתניתא קיימא בשני וכתמיני שהוא יכול לקרות מה שירצה שהכל מעניו של יוס: **כשם שאין מתחילין בפרשה בפחות משלשה פסוקים.** גזירה משום הנכנסין שיהו סבורים לא קרא זה אלא שני פסוקים של התחלת פרשה זו שהרי לא היו בבית הכנסת ולא שמעו שקרא מפרשה העליונה: **כך אין משיירין כו'.** גזירה משום היולאין שסבורין שהקורא אחריו של זה לא יקרא אלא שני פסוקים העותרים: **שיור דקא מחמיר פגא קמא.** דתני ושל ממשה בימיד ולא אמרינן יקרא הראשון שלשה ויפסוק אם ילקה: **נכנסין שביחי.** לפיכך שמעילו יש אומרים בהתחלה: **שיולי מאחי.** כשישמע שקורא השני שלשה מקראות והראשון לא קרא מפרשה זו אלא שנים ישאל היאך קרא הראשון שני פסוקים ולא יומר וימרו לו שקרא מפרשה העליונה: **הלכתא מאי.** בשל מעמדות: **ואמצעי דולג.** שאם לא ילגו הוא יהא צריך [ח] להתחיל בפרשה פחות משלשה פסוקים ואם יקרא שלשה מן השניה נמצא קורלה כולה: **מוסף.** [ט] פסקא תפלת עננו ברכה יתירה: **מכדי רב בישראל קרא.** שהרי רב לא היה לא כהן ולא לוי: **דהא רב הוגא קרא בהכי.** במסכת גיטין בהניקין (דף נט:): **הא איכא שמואל.** בנהרדעא שהוא ממדינת בבל דהכא הוא: **ודבר עילויה.** הוגג היה להיות למעלה מרב כדאמרינן בפרק מרובה (ב"ק פ.) רב לא עייל לקמיה דשמואל: **ורב הוא דעביד.** להאי דאדבריה עליה כבוד הוא עביד ליה משום דלייטיה רב לשמואל דלא לוקמי בני במס' שבת פ' שמונה שרצים (ד' קח.): **שלא בפניו לא עביד ליה.** ושמואל לא היה בבבל אלא בנהרדעא:

מיפק

אין מתחילין בפרשה פחות מג' פסוקים. גזירה משום הנכנסין שלא יטעו לומר שאותו שקרא לפניו לא קרא אלא שני פסוקים וקשה על מנהג שלנו שאנו קורין בפרשה ויחל בתעניות והראשון מתחיל שם והוא לסוף [ט] שני פסוקים מפרשה שלמעלה [א] וכן המפטיר ביו"ט בחול המועד דפסח שמתחיל מויהקרבתם שהוא לסוף שני פסוקים מראש הפרשה ויש לומר דשאני אלו הפרשיות שהרי ידועות הן לעולם [ב] וליכא למטעי וכן פרשה של ראש חדש שהשליש קורא וביום השבת [ג] אין לחוש שמא יאמרו הנכנסים שהשליש לא קרא אלא שני פסוקים מויביום השבת שהרי הדבר ידוע לעולם וגם יש להם לחשוב שא"כ לא היה לו להניח כשהגיע לפרשה אחרי גם זו מעין פרשה שהניח בה: **ואם איתא למאן דאמר דולג לדלוג.** פירש הקונטרס דלמאן דאמר פוסק לא קשיא מידי דכיון שקרא הראשון שלשה פסוקים אין לפסוק עוד [ג] וקשה דהא מאן דאמר פוסק אית ליה שפיר נמי דולג אי לאו גזירה משום הנכנסין והיולאין והכא נהי שאין אנו יכולין לתקן מה [ד] שעשו הראשונים שהטעו את היולאים שיסברו שהבא אחריו לא יקרא אלא שני פסוקים מכל מקום היה להם לתקן שלא יטעו הנכנסין לפי שמתחיל זה בשני פסוקים סמוך לפרשה [ד] לכך נראה לפרש דלמאן דאמר פוסק לא קשיא מידי דלדידיה תרלי שפיר שאני הכא [ה] היכא דלא דאפשר אבל היכא דאפשר שלא לפסוק פשיטא שאין להפסיק אבל למ"ד דולג מקשה: **שאני התם דאפשר.** קשיא היאך נהגו העולם בחולו של מועד של חג שקורא הרביעי כל מה שקראו הארבעה והא הכא דלא שריגן לא דולג ולא פוסק אלא היכא דלא דאפשר ואפילו היכא [ו] דקאמר דמשום הנכנסין והיולאין מיהו הא פשיטא לן שאם קרא אותו שלפני האחרון עד שני פסוקים מסוף הפרשה שנפסקת או בעצרת שהאחרון דולג למעלה ולא יקרא שני פסוקים שהניח האחר וגם מפרשה של אחריה כיון דלא הוי מעניו של יוס: ושאין

אין מתחילין בפרשה פחות מג' פסוקים. [א] איכא דאמרי הכי נמי דאי אפשר לא עביד ליה בפניו שלא בפניו לא עביד ליה הכי נמי מסתברא דרב בכהני קרא דאי סלקא דעתך בישראל קרא לפניה מאי טעמא בריך לאחר תקנה אי הכי לאחריה נמי לבריך שאני היכא דיתיב רב דמיזעל עיילי מיפק

[ב] ביום השבת [ג] הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים ואיתמר עלה רב אמר דולג ושמואל אמר פוסק רב אמר דולג מאי טעמא לא אמר פוסק קסבר [ד] כל פסוקא דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן ליה ושמואל אמר פסקינן ליה והא אמר רבי חנניא קרא צער גדול היה לי אצל רבי חנניא הגדול ולא התיר לי לפסוק אלא לתינוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד עשויין התם טעמא מאי משום דלא אפשר הכא נמי לא אפשר ושמואל אמר פוסק מאי טעמא לא אמר דולג גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין מיתיבי [ד] פרשה של ששה פסוקים קורין אותה בשנים ושל חמשה פסוקים ביחיד קרא ראשון ושלשה השני קורא שנים מפרשה זו ואחד מפרשה אחרת ויש אומרים שלשה לפי שאין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקים ואם איתא למאן דאמר דולג נדלוג ולמאן דאמר [ה] פוסק נפסוק שאני התם דאפשר בהכי אמר רבי תנחום אמר ריב"ל הלכה כיש אומרים ואמר רבי תנחום אמר ריב"ל כשם שאין מתחילין בפרשה פחות מג' פסוקים כך אין משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקים פשיטא השתא ומה אתחלתא דקא מקיל תנא קמא מחמירי יש אומרים שיור דמחמיר ת"ק לא כ"ש דמחמירי יש אומרים מהו דתימא נכנסין שביחי יוצאין לא שביחי דמנחי ספר תורה ונפקי קמ"ל ות"ק מ"ש שיורי דלא משום יוצאין אתחולי נמי גזירה משום הנכנסין אמרי מאן דעייל שיולי שייל שלח ליה רבה בריה דרבא לרב יוסף הלכתא מאי שלח ליה הלכתא [ו] דולג ואמצעי דולגן: זה הכלל כל שיש בו מוספ וכו': איבעיא להו תענית צבור בכמה ראש חדש ומועד דאיכא קרבן מוספ ארבעה אבל הכא דליכא קרבן מוספ לא או דלמא הכא נמי איכא מוספ תפלה ת"ש בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה הא בתענית צבור ג' אימא רישא בשני ובחמישי ובשבת במנחה קורין ג' הא תענית צבור ארבעה [ז] אלא מהא ליכא למישמע מינה ת"ש דרב איקלע לבבל בתענית צבור קם קרא בסיפרא פתח בריך חתים ולא בריך נפול כולי עלמא אאנפייהו ורב לא נפל על אפיה מכדי רב בישראל קרא מאי טעמא חתם ולא בריך לאו משום דבעי למיקרי אחרינא בתריה לא רב בכהני קרא דהא [ח] רב הונא קרי בכהני [ט] בשלמא רב הונא קרי בכהני דאמר [י] דכהני חשיבי דארעא ישראל מיכף כייפו ליה לרב הונא אלא רב הא איכא שמואל דכהנא הוה ודבר עליה שמואל נמי מיכף הוה כייף ליה לרב ורב הוא דעבד ליה כבוד וכי עביד ליה בפניו שלא בפניו לא עביד ליה הכי נמי מסתברא דרב בכהני קרא דאי סלקא דעתך בישראל קרא לפניה מאי טעמא בריך לאחר תקנה אי הכי לאחריה נמי לבריך שאני היכא דיתיב רב דמיזעל עיילי מיפק

[ח] נראה דמסקי כאן וא"ל ולא ישמע מה שיקרא מן הפרשה שלאחריה זה לא שביח דמנחי ס"ת ונפקי קמ"ל.

[א] תענית כו., [ב] תענית כז:, [ג] [שם ברכות יב:], [ד] תענית מ: ע"ש, [ה] פוסק נפסוק לעשת רש"י ל"נ ליה וכ"ל דהקושיא קאי הרשא דתני ושל ממשה ביחיד, [ו] [ע"ר גדרים עב. ברכות כה. וש"נ], [ז] [גיטין נט:], [ח] [ע"ר ברש"י תענית כז: ד"ה הכי גרסינן וכו' וא"נ], [ט] [ע"ר רש"ל ותשובת מהרי"ל סי' קס ומגן אברהם סי' קלח ס"ק ב],

גליון הש"ס

גמ' בשלמא רב הונא קרי בכהני. עי' לקמן דף כח ע"א תוד"ה כי קאמר:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומאמצעי דולג וכו' יהא צריך לשייר בפרשה: (ב) ד"ה מוסף. תפלה ע"ל ותיבת פסקא ממקמן: (ג) תוס' ד"ה אין מתחילין וכו' וכיוס הבבת **ובראשי** חדשיכם אין לחוש: (ד) ד"ה ומס אימת כו' לתקן מה שעשה **הראשון** שהטעה את היולאים: (ה) **בא**"ד שאני הכא דלא כע"ל ותיבת היכא ממקמן: (ו) ד"ה שאני וכו' ופאילו היכא דאיכא משום:

רבינו חננאל

רב אמר דולג, כלומר כהן קורא ג' ולוי חוזר וקורא פסוק אחד מן הפסוקין שלשה שקרא כהן וב' אחרים, נשארו שלשה ישראל קורא אותן. ושמואל אמר פוסק. כלומר פוסק פסוק אחד לשנים ועושה השמועה תשעה וקורין השלשה משלשה שלשה. משום דלא איפשר אלא בהכי. **ואותבינן** עליה דרב מיהא דתניא פרשה של ששה פסוקין קורין אותה שנים. של חמשה יחיד קורא אותה, קרא אחד שלשה והניח שנים השני קורא אותם שנים ופסוק אחד מן הפרשה של אחריה. ויש אומ'רים ג' קורין מן הפרשה שלאחריה שאין מתחילין מן הפרשה פחות משלשה פסוקין. ופריק רב שאני התם דאפשר בהכי. כלומר אפשר לו לקרות מן הפרשה שאחריה. אבל בענין בראשית שהשלישי רוצה לקרות ויהי רקיע, ובענין צו את בני ישראל הסליק ענייניא, שאי אפשר לשלישי לקרות מן ובראשי חדשיכם דהא רביעי קורא ובראשי חדשיכם, וכיון דלא אפשר להו לקרוא מן הפרשה שאחריה שאחר רוצה לקרותה הילכך דולגין. אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כיש אומרים. **ועוד אמר** כשם שאין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקין, כך אין משיירין פחות משלשה פסוקין. **ומתמהינן** השתא ומה התחלה מקיל תנא קמא ואמר ואחד מפרשה אחרת, מחמר יש אומרים ואומ' שלשה, שאין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקין. שיורי דחמיר (במשייר) [דמחמיר] תנא קמא ואמר פרשה של חמשה יחיד קורא אותה כולה ואם קרא שלשה והניח שנים, דאיעבד, אבל לכתחילה (ג') שלשה צריך להניח, לא כל שכן דמחמרי יש אומרים. וכיון שאמר הלכה כיש אומרים למה הוצרך לומר כשם שאין מתחילין כך אין משיירין. **ופריקנן** מהו דתימא נכנסין שביחי, והנכנס ששמע שלא קרא מן הפרשה שהתחיל בה אלא פסוק אחד ולא ידע שכבר קרא מן הפרשה שלפניה פסוק אחד יצא. ואם תאמר שמא יצא אחד מן הכנסת [ו] ולא ישמע מה שקרא מן הפרשה האחרת, [ויצאין לא שכיחין]. קמ"ל. **ואסיקנא** הילכתא דולג והילכתא אמצעי דולג.

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פי"ב מהלכות תפלה הלכה ג טוש"ע א"ח סי' ר' קלח סעיף ה:

כח ב מיי' פ"ו מהלכות מלכים הלכה ו:

כט ג מיי' פי"ב מהל' תפלה הלכה ג טור ש"ע א"ח סי' קלו סעיף כ:

ל ד מיי' פי"ג שם הלכה ד טוש"ע א"ח סי' מכג סעיף כ:

מוסף רש"י

ביום הראשון. של שבוע, בראשית. פרשה ראשונה, ויהי רקיע. פרשה יהי רקיע, לפי שאין בפרשת בראשית נכתב ס' פסוקים כדי קריאת כהן לוי ישראל וכן טולן (תענית כו.). **דתלתי פסוקי הוי.** וקנינא כהו לתר נכנא (שם כז:). דולג. הראשון קורא שלשה פסוקים והשני מתחיל בפסוק שניים בו הראשון והשניים עמו הרי שלשה, ומשום אין משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקים ליכא, משום דלא אפשר (שם). פוסק. מפסיק הפסוק לשנים, דלאמון קורא שני פסוקים ואלו לוי משלים אלו אותו הפסוק שקרא הכהן עם שנים הנותרים (שם). ר' חנניא קרא. שהיה בעל מקרא ויודעה בגירסא ובקי בטעמיה (שם, ושם: ר' חנינא). צער גדול. הרבה טורחתי ומזרתי עליו שיתיר לי לפסוק הפסוק לשנים לצרך תינוקות שלומדים לפני שאינן יכולין לקרות פסוק כולו (שם). **הכא נמי לא אפשר.** בגי ס"ת, דבדילוג לא אפשר משום הנכנסין והיוצאין, אם שני דולג ומתחיל בפסוק שניים בו הראשון, בני אדם הנכנסין שלא שמעו קריאת הראשון סבורין לומר שלא קרא הראשון אלא שני פסוקים ומפיק מנייה מורכבת, ובסברא הראשון קורא ג' פסוקים ואינו משייר אלא שנים, איכא גזירת היולאין, דסברי הלי שני דפניא ליה בשני פסוקים (שם). פרשה של ששה פסוקים. אמאר יומת הענה קלי (שם). **ויש אומרים שלשה.** מפרשה אחריתי (שם). **למאן דאמר דולג לדלוג ולמאן דאמר פוסק נפסוק.** כלומר פרשה של ממשה פסוקין אמאי קורא שני אלשה פסוקין בפרשה אחרת, לילגוג לו ליפסוק (שם. ועי"ש בהגהות הב"ח). **דאפשר בהכי.** דאתא ליה רווחא, שיכול לקרות מפרשה אחרת, אבל הכא ליתא ליה רווחא, דהא לא מצי למקרי אלא בראשית ויהי רקיע (שם כח:). **אלא מהא ליכא למישמע מינה.** דולאי מתני' לאו טלה דוקא, אלא מהא מייניהו דוקא, אי ריש אי פיפא, ומנא אתך אנו הוה ולא ידעינן הי מייניהו דוקא דנגמר מיניה (שבת קכא.). **רב הונא.** יכולא הוה (גיטין נט:).

מוסף תוס'

א. ויאמר ה' אל משה, ועתה הניחה לי, מיהו יש חומשים שאינם עושים כאן כלל פרשה, וסדר ה"ר משה מימון זצ"ל (פ"ח מהל' ס"ת ה"ד) אינו עושה כאן שום פרשה. מו"ר ר' שמח הם מתחילין לקרות.

ג. ויש ספרים דגרסי ליה, ולמאן דגרסי ליה איכא לפרושי דה"ק בין למ"ד דולג בין למ"ד פוסק אמאי קתני פרשה של חמשה קורא אותה ביחיד יקראוה שנים וידלג או יפסוק. רש"ל. ועיין רש"י תענית מז: T. יחזור השני ויתחיל בחצי פסוק שלישי משום דמ"ד פוסק שפיר אית ליה דולג היכא דליכא משום נכנסין ויוצאין. רש"ל.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות